

VJEROUČITELJ

Vjeroučitelj (= v.) je pastoralni djelatnik koji, posjedujući osnovnu ljudsku i kršćansku zrelost te određenu pastoralnu stručnost, u ime crkvene zajednice kojoj pripada i po „ovlaštenju“ biskupa ili zastupnika, promiče i vodi sustavan i postupan itinerarij kršćanskog odgoja za određenu skupinu naslovnika. Koji put se u dokumentima učiteljstva izraz v. proširuje na sve vjernike da bi se pokazalo kako je svima, snagom krštenja i potvrde, udijeljeno proročko poslanje te da su pozvani naviještati i svjedočiti evanđelje i promicati rast vjere u osobama koje ih okružuju (usp. RdC 183). Izraz v. ponekad se upotrebljava i da se označi nastavnika religije u školama. U općem govoru postoji međutim težnja da se upotreba ovog izraza ograniči jedino na djelatnike laike ili čak jedino na kršćanske odgojitelje predškolske i školske djece.

2. *Različiti likovi v.* Identitet v. u crkvenoj stvarnosti, unatoč razgraničenju koje nam nudi početni opis, vrlo je raznolik, prema životnom staležu i povijesno-kulturnoj situaciji onoga tko vrši tu službu te s obzirom na naslovnike kojima se obraća.

a) *Vjeroučitelji u različitim „životnim staležima“.* Vjeroučitelji u punom smislu riječi jesu

biskupi, budući da im je povjereno poslanje pouzdano i izvorna naviještanja riječi Božje. Zadaća im je također da prepoznaju, hrane i jamče vjerski osjećaj u kršćanskom narodu te da razlučuju, uz pomoć vjernika, ono što je glas Božji od onoga što je glas ljudski.

U proročkoj zadaći biskupa sudjeluju i → *svećenici*, koje II. vatikanski sabor naziva „odgojiteljima u vjeri“ (PO 6). Oni, kao animatori crkvenog života, imaju zadaću „prepoznati i hraniti zvanje svakog kršćanina, te dodjeljivati specifične zadatke u službi riječi“ (RdC 197).

U proročkom služenju uz bok svećenicima stoje članovi *redovničkih obitelji*, i muških i ženskih, koje su često nastale sa zadaćom katehiziranja, a u svakom su slučaju pozvane da se stave u službu evanđelja (usp. CT 65).

Uz svećenike i redovnike uvijek je bilo, a danas ih je osobito mnogo, *laika* zauzetih u sustavnoj k. Njihova zauzetost urodila je istinskim i vlastitim „pokretom“, koji se prepoznaje kao jedan od najznakovitijih plodova II. vaticanskog sabora. Povećani broj laika vjeroučitelja doista je plod veće crkvene svijesti i pastoralnog djelovanja koje je istaknulo prvenstvenu ulogu riječi Božje u životu Crkve.

b) *Vjeroučitelji u različitim društveno-kulturnim situacijama.* Vjeroučitelji se razlikuju i

prema povijesnim situacijama i sredinama u kojima djeluju. U prvim kršćanskim zajednicama v. je nadasve *učitelj*, stručnjak u Svetom pismu, sposoban promatrati i tumačiti svakodnevni život u svjetlu Isusova života i vazmenog događaja. Za vrijeme → katekumenata u drevno doba, v. je odrasli kršćanin zadužen da „poukama“, uvođenjem u liturgijska slavlja i vršenjem djelotvorne ljubavi prati skupinu katekumena u daljnjoj pripravi na sakramente uvođenja u kršćanstvo. Nakon Tridentskog sabora v. postaje prije svega *učitelj nauka*, kojemu je zadaća da u pamćenje „učenika“ utisne objavljene istine, protumači kat. formule i brani istinu od pogreške. U posljednjim desetljećima, suočene s procesom dekristijanizacije, kršćanske zajednice osjećaju potrebu da odgoje vjeroučitelje koji će biti *graditelji zajednice*, kadri odgajati kršćane sposobne za zajedništvo i sudioništvo.

U zemljama Trećeg svijeta postoji težnja da v. poprimi novi lik, već prema problemima s kojima se mora suočiti. U nekim latinskoameričkim crkvama npr. vjeroučitelji su označeni kao „opismenjavatelji“ koji uče tumačiti povijest u rel. perspektivi, ili kao „posvjestitelji“ koji, u svjetlu Radosne vijesti, ljude čine svjesnima situacija robovanja i pomažu im da ih se oslobode. U afričkim i azijskim crkvama v. poprima ulogu *animatora zajednice*, sa zadaćom da propovijeda evanđelje, predsjedava bogostovnim činima, animira male zajednice, poučava u izvršavanju poslova nužnih za opstanak.

c) *Vjeroučitelji s različitim skupinama naslovnika*. Vjeroučitelji se razlikuju i prema dobi i stanju naslovnika koji su im povjereni. *Vjeroučiteljima predškolske djece i nižih razreda osnovogodišnje škole* zadaća je da svoje naslovnike dovedu do prvog susreta s Kristom, po navještaju evanđelja i uvođenjem u sakramente euharistije i pomirenja, te da ih odgoje za crkveni život i da promiču rast kršćanske svijesti. *Vjeroučiteljima odraslije djece* zadaća je pomoći svojim naslovnicima da postupno oblikuju svoj životni plan u suočavanju s osobom Krista, pomoći im u dozrijevanju kritičke sposobnosti nadahnute kršćanskom porukom i animirati život skupine. *Vjeroučitelji mladih i odraslih*

pozvani su promicati hod u vjeri koji će njihovim naslovnicima pomoći da vjeru „utjelove“ u životu te da preuzmu aktivnu i odgovornu ulogu u crkvenoj i društvenoj stvarnosti.

Među vjeroučitelje mogu se uvrstiti i animatori društva, pokreta i crkvenih grupa kojima je prvenstveni cilj kršćanski odgoj njihovih članova: animatori grupa za proučavanje evanđelja, roditeljskih grupa, neokatekumenskih i karizmatičkih grupa, kršćanskih udružaba koje žive duhovnost redovničkih zajednica itd.

Vjeroučitelji se napokon razlikuju i po „ulozima“ koju imaju u zajednici. Postoje *temeljni vjeroučitelji*, koji su pozvani promicati hod u vjeri određene grupe naslovnika; postoje *animatori* i vjeroučitelji, koji promiču njihov odgoj; postoje i *odgojitelji* vjeroučitelja, kojima je zadaća promicati teološku, pedagošku i didaktičku izobrazbu jednih i drugih, u školama te na župnim, područnim i biskupijskim tečajevima.

2. *Uloge vjeroučitelja*. Osim značajki po kojima se razlikuju likovi vjeroučitelja, moguće je uočiti neke zajedničke uloge i odrediti im identitet.

a) *V. je „glasnogovornik“ crkvene zajednice*. Zadaća evangeliziranja povjerena je cijeloj crkvenoj zajednici i svakom kršteniku. Međutim vršenje tog „proročkog služenja“ u sustavnoj k. crkvene zajednice uređuje biskup. Glavi zajednice pripada zadaća prepoznavanja dara proroštva, njegova promicanja i vršenja u određenoj sredini. Budući da v. govori u ime Crkve, ne može se smatrati neograničenim gospodarom svoga evangelizacijskog djelovanja niti ga može vršiti prema individualističkim mjerilima i gledanjima, nego u zajedništvu s Crkvom i s njezinim pastirima.

b) *V. je „prorok“*. Njegovo specifično služenje sastoji se u tome da naviješta Radosnu vijest Isusa Krista, Sina Božjega. Pozvan je očitovati sve bogatstvo Kristova otajstva i pomoći da se, koliko je to moguće, shvati stvarnost Boga. To svoje poslanje obavlja razjašnjavajući događaje povijesti spasenja o kojoj pripovijeda Biblija i predstavljajući crkveno iskustvo u svim njegovim izričajima. On je, osim toga, pozvan tumačiti povijest u svjetlu vjere, kako bi se u njoj otkrili „znakovi Božji“. Napokon, njegova je zadaća odgajati naslovnike da tumače bibliju.

ske, poslijebiblijske i iskustvene „znakove“ po kojima se Bog objavljuje. U ovom smislu v. je „poučavatelj“, koji uvodi osobe u shvaćanje znakova po kojima se Bog očituje.

c) V. je „odgojitelj“. Zadaća mu je promicati obraćenje i rast duhovnog života naslovnika, pomažući im da hode slijedeći Isusa Krista, sve do usvajanja njegova životnog stila. Stavovi vjere, nade i ljubavi, molitveni život, zalaganje za pravdu i mir, služenje drugima i zajedničarski život rastu i dozrijevaju jedino po iskustvu. Stoga je v. pozvan stvoriti uvjete koji naslovnici omogućuju živjeti kršćanski program, promičući iskustva kršćanskog života, molitve i zalaganja u djelotvornoj ljubavi.

d) V. je „svjedok“. On je, osim što riječima priopćuje kršćansku poruku, pozvan svjedočiti je životom. Kršćansko svjedočenje više je nego ikad postalo bitan uvjet djelotvornosti evangelizacije (EN 76). V. svjedoči vjeru vršeći svoje proročko služenje dosljedno, raspoloživo i hrabro: hrabro prihvaća izazov koji današnji čovjek postavlja Crkvi, hrabro dopušta da bude uvučen u sve probleme ljudskog života, hrabro se daruje s radošću i besplatno.

Bibliografija

„El catequista y su formación“, u: „Teología y Catequesis“ 1(1982)301–442; „Catechisti degli anni '80“, u: „Catechesi“ 50(1981)3,3–73; „Formare i catechisti in Italia negli anni '80“, Leumann–Torino, LDC, 1982; GRUPPO ITALIANO CATECHETI, „La formazione dei catechisti“, Bologna, EDB, 1980 (bibl. 243–270); S. RIVA, „Una nuova tipologia del catechista per la catechesi del nostro tempo“, Leumann–Torino, LDC, 1977; L. SORAVITO–C. BISSOLI, „I catechisti in Italia. Identità e formazione“, ondje, 1983; A. WYLER, „Il catechista 'educatore“, Bologna, EDB, 1980. → Služba vjeroučitelja; → duhovnost vjeroučitelja.

LUCIO SORAVITO